

... aneb „Papíry na hlavu“ nikomu beztrestnost nezaručí

V příštím roce uplyne 130 let od chvíle, kdy italský psychiatr Cesare Lombroso začal se systematickým studiem tělesných a duševních vlastností zločinců. Od té doby se psychologie i psychiatrie dále snaží pochopit vnitřní duševní mechanismy kriminálního jednání a zvážit šance na nápravu pachatelů. Některým ze zločinců pak bohužel také poskytují nebezpečnou iluzi beztrestnosti.

Smetišťem pod střechou - tak bylo možné nazvat usedlost na kraji jisté vesnice u Přelouče, do níž vstoupili policisté jednoho rána na začátku dubna roku devadesátého druhého. Již samo příznačné prostředí výmluvně vypovídalo o tom, že je stavení obýváno samotářským podivínem. Chodba i místnost domu byly doslova „zastlány“ papíry, hadry, plechovkami, láhvemi, zbytky jídel, nářadím a dalšími rozličnými věcmi a odpadem. Procházet se dalo jen úzkými uličkami mezi nakupenou veteší, která byla pokryta silnou vrstvou a obetkána hustými sítěmi pavučin. V místnosti připomínající kuchyni seděl na židli starý muž - majitel usedlosti. Nohy měl natažené před sebe, hlavu zvrácenou dozadu a paže spuštěné podél těla. V ruce svíral držadlo konvice na čaj. Na stole ležela plata s tabletami léku. Stařec nejevil známky života.

Rány na čele a zaschlá krev na mužově tváři dokazovaly, že nezemřel přirozenou smrtí. Krevní stopy v místnosti i na chodbě a postel se silně se silně zakrvácenými lůžkovinami dovolovaly zmapovat nešťastníka těsně před násilným koncem. Další biologické stopy vypovídaly, že ubožák prožil intenzivní afekt ochromující hrůzy. Kriminalisté našli silný provaz znečištěný krví. Stopy páčení na skříni a kredenci svědčily o tom, že zde někdo cizí něco hledal. Lékař, který provedl ohledání mrtvého těla, určil dobu exitu na večer předešlého dne. Soudní pitva potvrdila, že starcova zranění nemohla být následkem prostého pádu, ale byla způsobena silnými údery nějakým nástrojem. Přesto žádné z nich nebylo smrtelné. Muž vykvrácel. Vše nasvědčovalo tomu, že se majitel stavení stal obětí loupežné vraždy.

O starci bylo známo, že byl velmi nedůvěřivý. Stále u sebe nosil svazek klíčů, jimiž všechny prostory domku zamykal. Už několik let do stavení nikoho nepouštěl. Kriminalisté však našli zámek vchodových dveří odemčený a neporušený. Musel tedy svému vrahovi či vrahům otevřít. Rozhodující podněty pro další pátrání přinesla relace v obecním rozhlase, ve které policisté požádali obyvatele o informace o pohybu cizích osob v obci předešlého dne. Několik občanů zaznamenalo návštěvy Romů, kteří nabízeli výkup starého nábytku. Jeda z vyšetřovacích verzí proto obrátila pozornost kriminalistů na některé osoby příslušného etnika v nedaleké Přelouči. Necelých čtyřadvacet hodin po vraždě byla trojice násilníků zadržena a usvědčena. Pachatelé nebyli policii neznámi. Bratři Emil a mladistvý Michal D. byli absolventy několika tříd zvláštní školy. Starší Emil byl již v minulosti v péči psychiatrů a získal od nich

invalidní důchod. Při opakovaných konfliktech se zákony se nijak netajil neotřesitelným přesvědčením, že se mu nemůže nic stát, protože má „papíry na hlavu“. Jejich bratranec Jaroslav M. byl již zkušeným delikventem. Dvakrát ve výkonu trestu, ženatý, nezaměstnaný. Před známými se dával slyšet, že nepotřebuje pracovat, protože o sebe a svoji rodinu se dokáže vždy nějakým způsobem postarat.

Rozhodnutí navštívit starce padlo v den vraždy v Přelouči v restauraci U nádraží, kde pachatelé hráli na automatech a konzumovali pivo. Byli přesvědčeni, že ve starém domě najdou starožitnosti a peníze. Poté co přijeli vlakem do bydliště oběti a vnikli na její pozemek, zamužili Emila Jaroslav na dvoře stavení. Michal zůstal hlídat za zahradou. Stařec se dopustil hrubé chyby, zareagoval zmateně. Zeptal se, kdo je za dveřmi, ale zároveň je odemkl. Jeden z pachatelů vrazil do veřejí tak prudce, že jimi muže porazil. Ten se při pádu poranil na hlavě. Šokovaného a jen chabě se bránícího nešťastníka uložili ve světnici na postel a svázali. Další poranění tváře a lebky mu násilníci způsobili údery tvrdými předměty, když se nažili umlčet jeho prosby, aby mu neublížovali. Pak stavení prohledali a odnesli staré vyřezávané pendlovky, housle, trubku, sklenice, povlaky na peřiny a další. Zlomeného starce ponechali jeho osudu. Dříve, než byli následujícího dne zadrženi policií, stačili některé věci z lupu prodat a utržené peníze prohrát na automatech.

Pachatelé již den po vraždě svoji trestnou činnost přiznali. Hájili se tím, že neměli v úmyslu zabít. Šli jen „normálně krást“. Aktivní účast na jednání, jímž způsobili starci zranění, která byla nakonec příčinou jeho smrti, sváděli jeden na druhého. Jaroslav M. ve vazbě vzkázal Emilovi D., aby vzal všechno na sebe, protože jemu se prý nemůže nic stát. Soud ho posle jen do psychiatrické léčebny, odkud ho za pár dnů prý matka vyzvedne na revers. Všichni tři pachatelé byli zkoumáni soudními znalci z oboru psychologie a psychiatrie. Příslušní odborníci dospěli k závěrům, že v daném případě byli všichni tři obvinění schopni rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a jejich schopnost toto jednání ovládat nebyla podstatně snížena. Všichni tři jsou proto za své skutky trestně zodpovědní, včetně Emila, který má „papíry na hlavu“.